

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa on **POLIITTINEN VALINTA**

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

AINEISTOA JOHTAJILLE

STRATEGINEN SUUNNITTELU

perustuu poliittiseen tahtoon ja tietoon

Kunnan elinvoimaisuuden turvaamiseksi kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on tärkeää, lakisääteistä työtä. Työ on kiinteä osa kuntastrategiaa sekä talouden ja toiminnan suunnittelua.

Kunnan poliittinen tahto jäsentyy konkreettisiksi toimintalinjoiksi kuntastrategiassa, joka sitouttaa kuntajohdon ja kaikki toimialat suunnitelmien toteutukseen. Kunnassa asuvien hyvinvoinnin varmistamiseksi tarvitaan kaikkien toimialojen osaamista. Kunnanjohtaja on ratkaisevassa asemassa vastaamassa strategian toteutumisesta.

TIETOON PERUSTUVA SUUNNITTELU

Strategisen suunnittelun tulee perustua tietoon

- kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin muutoksista
- väestöryhmittäisistä eroista sekä
- palvelujärjestelmän kyvystä vastata kuntalaisten tarpeisiin
- Suunnittelussa on hyvä huomioida paikalliset olosuhteet ja kansalliset poliittiset linjaukset.

LUOTTAMUSHENKILÖT TYÖN MAHDOLLISTAJINA

Poliittisen johdon tehtävänä on varmistaa, että strategisista painopisteistä pidetään kiinni, erityisesti kun kohdennetaan resursseja. Poliittisen johdon tehtävänä on myös varmistaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisesta ja vastuista sovitaan selkeästi ja päätökset arvioidaan ennakkoon.

Valmistelu- ja esittelyvastuussa olevien viranhaltijoiden vastuulla on tuottaa riittävästi tietoa päätösten tueksi. Näin luottamushenkilöillä on aito mahdollisuus ymmärtää päätöstensä vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin, terveyteen ja niihin vaikuttaviin tekijöihin.

MONIALAINEN VIRKAMIESJOHTO VASTAA TOTEUTUKSESTA

Strategiseen suunnitteluun tarvitaan toimeenpanorakenne, jossa ovat mukana kaikki kunnan toimialat sekä muut toimijat ja alueelliset organisaatiot.

Luonteva paikka toiminnan johtamiseksi on kunnan johtoryhmä, jota voidaan tarvittaessa laajentaa eri toimialojen asiantuntijoilla.

Laajennettuun johtoryhmään voidaan kutsua johtoryhmän jäsenen lisäksi muita viranhaltijoita ja alueellisia edustajia.

Johtoryhmän tueksi voidaan asettaa operatiivisen työn koordinoimiseksi, seuraamiseksi ja asioiden valmistelua varten hyvinvointiryhmä, joka koostuu kunnan eri toimialojen vastuuhenkilöistä.

LAIT OHJAAVAT TYÖTÄ

- Kuntalaki 2015/410
- Terveydenhuoltolaki 2010/1326

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen

KOKONAISUUS

- Poikkihallinnollista toimintaa vahvistavat johtamiskäytännöt ja johtamisen työvälineet
- Hyvinvointi- ja terveystietoa tuottava seuranta- ja raportointijärjestelmä
- Osaava henkilökunta
- Hyvät toimintakäytännöt
- Kaikki toimialat kattava toimeenpano-organisaatio

KOORDINAATTORI KESKUSHALLINNOSSA

Kunnan keskushallintoon sijoitettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattori on keskeinen kunnan eri toimialoja yhdistävä sekä alueellista yhteistyötä koordinoiva toimija. Koordinaattori voi olla myös kuntien yhteinen.

Koordinaattorin tehtäviä ovat esimerkiksi

- raportointi kaupungin johtoryhmälle hyvinvointitilanteesta
- kunnan johtoryhmän jäsenyys
- hyvinvointikertomustyön koordinointi
- yhteistyöstä huolehtiminen kunnan toimialojen ja muiden toimijoiden kuten järjestöjen, yritysten ja seurojen välillä
- hyvien käytäntöjen levittäminen
- koulutusten järjestäminen
- viestinnälliset tehtävät
- kansallisten terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanon tukeminen.

YHTEISTYÖ

avainasemassa

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy maakunnalle. Vaikka vastuu väestön hyvinvoinnista ja terveyden edistämisestä säilyy edelleen kunnilla, haasteet ylittävät kuntarajat.

Usein kunnan tunnistama huoli ei ole ratkaistavissa sen omilla toimilla, vaan tarvitaan alueellisia ratkaisuja ja usean toimijan työtä. Mitä paremmin maakunta, alueen järjestöt, kunnat, seurakunnat ja yritykset toimivat yhteistyössä, sitä todennäköisempää on, että kuntalainen saa apua ongelmaansa.

ESIMERKKEJÄ TYÖSTÄ MAAKUNNASSA

- Alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelman kokoaminen. Suunnitelmassa asetetaan yhteisiä tavoitteita.
- Alueellisen hyvinvointi- ja terveystiedon tuottaminen kunnille sekä tuki tiedon tulkitsemiseen.
- Saumattoman palveluketjun takaaminen hyvinvointia ja terveyttä edistävissä palveluissa yli kuntarajojen.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen alueellisen koulutuksen järjestäminen.
- Kehittämis- ja tutkimushankkeiden haku ja koordinointi.
- Kuntien tukeminen ennakkoarvioinnissa, hyvinvointikertomustyössä, hyvinvointiryhmien työskentelyssä ja muissa kunnille asetetuissa terveyden ja hyvinvoinnin tehtävissä.

VASTUUT JA TEHTÄVÄT MÄÄRITELTÄVÄ

On tärkeää, että asiakkaat saavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät palvelut saumattomasti. Tämä edellyttää sitä, että kunnalla ja maakunnalla on selkeä näkemys vastuistaan ja tehtävistään.

Vaikka ammattilaiset ovat eri organisaatioiden palveluksessa, he voivat työskennellä samoissa tiloissa ja yhteistyössä. Näin turvataan nykyisten hyvien käytäntöjen jatkuvuus sekä kehittäminen ja uusien palvelujen käyttöön ottaminen.

TYÖN TUKENA

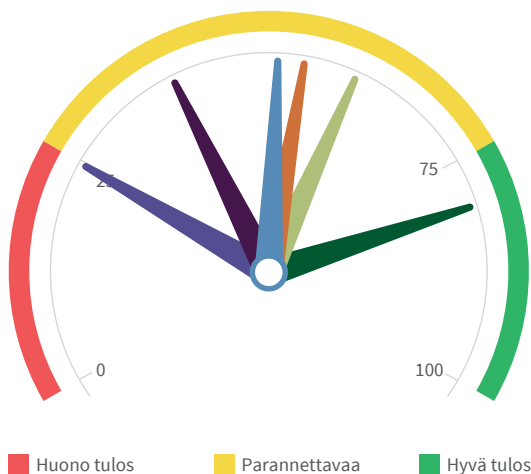
Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden asettaminen perustuu tietoon nykytilanteesta ja näkemykseen siitä, minkälaiseen muutokseen pyritään. Tietoa hyvinvoinnin ja terveyden tilasta, niiden jakaantumisesta ja terveyden edistämisen toiminnan tilanteesta saa useista THL:n verkkopalveluista.

KÄSIKIRJA VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTIIN

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA) on osa kuntien vaikutusten ennakkoarviointityötä (EVA-menettely), jossa arvioidaan ennalta päätöksen vaikutuksia eri ihmisryhmien hyvinvointiin ja terveyteen. Käsikirjassa esitellään IVA:n periaatteita, vaiheita, toteutustapoja ja menetelmiä.

www.thl.fi/iva

TYÖKALU TERVEYDEN EDISTÄMISEEN

TEAvisari tukee kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. Tiedot kuvaavat kunnan toimintaa ja resursseja kuntalaisten terveyden edistämisessä. Tietoja voi myös vertailla useilla aluetasoilla.

www.thl.fi/teaviisari

MUITA PALVELUJA

Terveystemme.fi -sivusto tarjoaa tilasto- ja seurantatietoja väestön terveydestä ja hyvinvoinnista alueittain ja väestöryhmittäin.

www.thl.fi/terveytemme

Hyvinvointikompassi on asiantuntijoiden valitsema tilastotietopaketti kuntien asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tukemiseksi.

www.thl.fi/hyvinvointikompassi

HYVINVOINTIKERTOMUKSEN KOKOAMINEN TUKEE POIKKIHALLINNOLLISTA TYÖTÄ

Hyvinvointikertomus on johtamisen työväline. Se on keskeinen osa kunnan strategiatyötä, vuotuisen toiminnan ja talouden suunnittelua ja seurantaa.

Hyvinvointikertomus kokoaa tietoa kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niihin vaikuttavista seikoista. Hyvinvointikertomus toimii pohjana myös eriarvoisuuden kaventamiselle alueellisessa työssä.

Kertomuksen avulla kootaan ja jalostetaan oleellinen hyvinvointitieto tukemaan kunnassa tehtävää toiminnan suunnittelua ja päätöksentekoa.

Valitut painopisteet toimivat osana talousarviota ja toimialojen käyttösuunnitelmaa, joita arvioidaan talousarvion toteutumisen yhteydessä.

www.thl.fi/hyvinvointikertomus

Kuopion kaupunginjohtaja Petteri Paronen:

”Meidän on kysyttävä itseltämme joka päivä, olemmeko kaupunkiyhteisönä tehneet riittävästi, jotta asukkaamme voivat kantaa vastuuta omasta ja läheistensä elämästä. Kannustamalla, mahdollistamalla ja innostamalla aktivoimme kaupunkilaisia elämään täysipainoista, hyvinvoivaa ja toimintakykyistä arkea.”

© Kuopion kaupunki / Vicente Serra

LISÄTIETOA

Terveyden edistämisen sivusto

www.thl.fi/terveyden-edistaminen

Hyvinvointi- ja terveyserot -sivusto

www.thl.fi/hyvinvointi-ja-terveyserot

Terve Kunta -verkosto

www.thl.fi/terveyden-edistaminen > Rahoitus-ja-verkostot > Terve-kunta -verkosto

HYTE-oppimisverkosto Innokylässä

www.innokyla.fi/web/verkosto467770

Tämä julkaisu pdf-muodossa ja lisää tietoa johtajille **www.thl.fi/hyteopas**

YHTEYSTIEDOT

Nella Savolainen

erityisasiantuntija, puh. 029 524 8605, nella.savolainen@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

Postiosoite: PL 30, 00271 Helsinki

Käyntiosoite: Mannerheimintie 166, Helsinki